

דברי הימים

ליקוטי דברי תורה על פרשת השבוע

נלקח מספר "שערי חיים" על פרשיות השבוע של מורינו הרה"צ שליט"א

זמני השבת

- 7:25 מנחה וקבל"ש א':
- 7:37 פלג המנחה:
- 7:55 סופ"ז הדלה"נ למנין א':
- 9:05 הדלקת הנרות:
- 9:15 מנחה וקבלת שבת:
- 3:37 עלות השחר:
- 4:49 נץ החמה:
- 8:00 דף היומי:
- 8:56 - 8:20 סופ"ז ק"ש:
- 9:00 שחרית:
- 6:00 מנחה מנין א':
- 6:50 אבות ובנים:
- 9:10 מנחה וסעודה ג':
- 10:34 מוצאי ש"ב ק':
- 10:42 מוצאי ש"ב ק' - ר"ת:

זיכוי הרבים

רכשו לכם זכות הפצת הגליון 'דברי חיים' להצלחה ולסיד"ש בכל הענינים או להנצחת קרוביכם.

kehiladivreichaim@gmail.com

נדבת

הדפסת הגליון והפצתו

לעילוי נשמת
האשה החשובה
מרת אסתר ע"ה
בת ר' ישעיה ז"ל

נלב"ע ד' סיון
תשס"ח

גבול הקנאות

בעל ה"הפלאה", הרה"ק רבי פנחס מקוריץ, נשלח על ידי המגיד ממעזריטש לכהן כרבה של פרנקפורט שבגרמניה. בהיותו שם סבל לא מעט מרדיפות ומעוני, בשל היות תושבי המקום "מודרניים" שלא אבו לקבל את מרותו של הרב ה"מחמיר".

באחד מביקוריו בפולין, נתקבל רבי פנחס בכבוד מלכים וביקר רב. ואחדים מתומכיו שאלוהו: איך ייתכן שבמקום מגוריו רודפים אותו ומצרים את צעדיו, ודווקא כשהוא אורח הוא מקבל יחס קיצוני לצד השני? חייך רבי פנחס והשיב: "שמי פנחס, והנה, פרשת פנחס כשנקראת היא בזמנה בתורה, אזי זהו זמן עצוב - ימי "בין המצרים". אך כשקוראים אותה מזמן לזמן, בפרשת המועדות שבה - הרי שמעניקים לה כבוד עצום...

כשחזר הרה"ק מקוריץ לפרנקפורט ולתושבי העיר נודע הכבוד הרב שרוחשים בעולם לרבם, הבינו שלא השכילו לכבדו, וכצעד ראשון הכפילו את משכורתו הדלה. שמע זאת החזן הראשי וטען: "הן אף אני שליח הציבור, מדוע איפה לא יכפילו את שכרי?". נענו לו ליצני העיר בחיך: "אתה עושה מעשה "זמרי" (מזמר בבית הכנסת), ומבקש שכר כ"פנחס"?"

מפני מה מופיע מעשה הקנאות שעשה פנחס בפרשת בלק, ואלו השכר שקבל על כך - בפרשת פינחס? האדמו"ר מצאנז הסביר שפינחס עשה מעשה קנאות, ומעשה כזה יכול לנבוע או מקנאות לשם שמים שהיא חיובית, או מקנאות לעניינים אחרים שאינה אלא שלילית. ומאחר שיש צורך בבדיקה אחר בדיקה על מנת לחשוף את המניעים האמיתיים ואת צפונות הלב, אין השכר מגיע מיד... פעמים רבות קורה שאדם נוהג באופן מסוים, וכשהוא חוזר ובודק בתוך תוכו, הוא מגלה שבעצם המניעים האמיתיים שלו היו שונים לגמרי.

עד היכן הדברים מגיעים נוכל ללמד מן המעשה הבא שסיפר על עצמו רבי שלום שבדרון זצ"ל, כפי שמוכא בספר "זקנין ויאמרו לך". המעשה, אמנם, לא התרחש איתו, אך הוא סיפר זאת בגוף ראשון, וכה היו דבריו: באחד ממסעותיי נתקלתי לשבת במקום פלוני בשבת ראש חדש. בליל שבת דרשתי בבית הכנסת המרכזי ובעוד כמה בתי כנסיות בעיר, ובבוקר הגעתי שוב לבית הכנסת המרכזי, כדי להתפלל שחרית.

באופן טבעי לחלוטין, הבנתי שהעליה הראשונה של "כהן" שייכת לי... וכי מה פרושי? בכל מקום אני מתכבד ב"כהן". מרוב הרגל, כמעט שלא היתי אוזן לשמוע למי קוראים, וכמעט והכנתי את עצמי לפסוע אל עבר הבימה, אולם ככל זאת שמעתי ברור, וקלטתי שהפעם לא קוראים לי, רק לכהן אחר.

"מה קרה לגבאי?", חשבתי. "אולי הוא לא יודע שאני כהן?". התירוץ היה נראה לי דחוק מאד, שכן עליתי לדוכן בשחרית, ובוודאי הבחין בי. "ניחא", אמרתי לבסוף, "כנראה שחפץ הגבאי לתת לי דוקא "מפטיר". ולא חלפה דקה עד שבתוך תוכי כבר הייתי בטוח שאני עולה ל"מפטיר".

כשהגיעו ל"שביעי", הכנתי את עצמי, אבל כשהגיע מפטיר, ראיתי איזה "מפטיר" קניתי... לא פחות ולא יותר, הגבאי ליבד את עצמו כמפטיר... לא היה נאה לי להרגיש נפגע, בפרט שמהר מאד מצאתי את התרוץ הנכון, ואז נשמתי לרוחה. "כנראה", אמרתי לעצמי, "שהגבאי יודע שאני חזן בימים נוראים, ועל כן בשבת זו, שהיא שבת ראש חדש, ויש בה מוסף מיוחד, מן הסתם הוא חפץ שאעבור לפני התיבה לתפלת מוסף. נו... אם אכן כך, זהו בודאי פיצוי הגון וטוב".

בסיום ההפטרה, חייתי להרגיש דפיקה קלה על הגב של הגבאי, דהיינו: נו... ר' שלום, אולי אתה מכבד אותנו בתפלת מוסף? אבל חלפו להן שתי דקות, ובחלל בית הכנסת נשמע דוקא קולו של הגבאי המסתלסל ב"וכל מי שעוסקים בצרכי ציבור באמונה". גם לוקח לעצמו 'מפטיר', ומכבד את עצמו ב'מוסף', ובודאי עוד חושב הוא, שסלסול זה המסתלסל מגורנו כעת, המברך את עסקני וגבאי הצבור העוסקים באמונה, מכוון לגבאי כמוהו, בושה וחרפה. מיד תפסתי עצמי. מה אני מתעסק בשטויות? בצרתי בעד מחשבותיי, וחזרתי לשקע בתפלה.

תפילת הלחש עברה, וחזרת הש"ץ החלה. מגיעים כבר לקדושה, וכמעט הספקתי לשכוח מכל הענין. אולם כאשר סיים את הקדושה ולאחר מכן את ברכת "אתה קדוש" שכח הגבאי המתפלל שהשבת הנה שבת ראש חדש, והמשיך בטעות "תכנת שבת" כמו מוסף של שבת רגילה. ודווקא אני, הייתי הראשון שקלטתי את הטעות... תכף ומיד הרמתי את קולי, אמנם בעדינות, אבל בטון תקיף וחזק: "א-ת-ה - י-צ-ר-ת-!".

אוי אוי אוי... מה חשבתי באותו רגע? לנקום? מה פתאום! חלילה! אני נקמן? לחנך אותו? גם זה לא! להשיב לו כגמולו? חס ושלום. פשוט רציתי לתקן את הטעות. אבל כן, מיד הרגשתי טיפ טיפה יותר טוב ועול ירד לי מן הלב. לא כך? בודאי! ומדוע? כי האמת לאמיתה היא, שכן נקמתי בו, וכן חנכתי אותו, וכן שלמתי לו כגמולו, את כל זה הלב מרגיש טוב טוב, אלא מכיון שהאדם מתבייש לחשוב על זה בגלוי - הוא מתרץ לעצמו תירוצים!

בענין זה הוסיף הרב פרידמן בשם רבי מרדכי דרוק זצ"ל: "רש"י מפרש על הפסוק "וירא פנחס... ויקח רמח בידו" (ז, כה) - "ראה מעשה ונזכר הלכה שהבועל ארמית קנאים פוגעים בו". הנה כי כן, יש כאלו שקודם כל לוקחים את החרב, ואחר כך מחפשים אחר מעשה כלשהו, שיאפשר לעשות באותה חרב שמוש... אולם אצל פינחס לא היה כך, קודם כל היה המעשה, אחר כך הוא נזכר בהלכה, ורק לבסוף לקח את החרב בידו...

כשאדם מחזיק בידו 'חרב' ומחפש להתנקם במי שהציק לו, עד מהרה הוא מוצא איזו טעות או פגם בזולתו, כדוגמת "אתה יצרת", שבו אפשר לנעוץ את החרב בקלות יתרה... אך פינחס היה נקי מכל חשבון אישי כדוגמת זה, ורק כבוד שמים בער בתוכו והניע אותו לכך.

רבי יואליש מסאטמאר מבאר את חלוקת המעשה של פינחס והשכר שקבל לשתי פרשות נפרדות באפן נוסף, באמרו כי טבעו של עולם, ובפרט הילדים שבו, שאת תחילת הפרשה יודעים היטב, ואת סופה - פחות. רצה הקב"ה שאפילו ילד קטן ידע, שאדם שעושה מעשה קנאות לשם שמים מקבל על כך שכר, ולכן דחה את שכרו של פינחס לתחילת הפרשה הבאה...

הצורכ

הדעץ, ורק חז"ל מעומק חכמם ורוחב בינתם והקבלה שבידיהם יכלו לעשות גזירות חדשות.

הטעם שנתעלמה הלכה ממשה ונזכרה לפינחס, כ' רצי דוק הכהן ז"ל כי משה רבינו הוא שורש הדעת שבשישראל, ובעל ארמית זה היפוך הדעת, כי התבדלות מאוה"ע יכול לבוא רק מכח הדעת שאם אין דעת הבדלה מנין, ולא היה למשה שייכות עם ענין זו, אבל פינחס שהיה נכד יתרו היה לו שייכות עם הלכה זו "ומיני וביה אבא אזיל בי נרגא, פי' מן היער עצמו נוצרה הקרדום לחתוך עצים, לכן היה פינחס יכול להיות המברר, וזה הענין שדוד הכה למואב שבא מרות המאוביה, ועובדיה גר אדומי נתנבא על אדום, דכ' ועלו מושיעים בהר ציון וגו', שע"י קליטת כוחה של אומה לקדושה יש כח בישראל לנצחה.

בְּקִנְאוֹ אֶת קְנָאָתִי:

פרש"י בקצפו את הקצף שהיה לי לקצוף, הרה"ק מהר"י מצעלוצ' היה מסביר דברי רש"י באופן נפלא, בהקדם דברי הגמ' ברכות ז. דקל זועם בכל יום ובלעם שידע דעת עליון רצה לכוין השעה ולומר כלם, ובימים אלו לא זעם ה', וצריכים להבין מהו התכלית שהקב"ה כועס בכל יום.

אלא הענין הוא שאף שחסד עולם יבנה והוא יסודו של עולם להיות אדם רך לב ורחמן לאחרים, מ"מ גם לחסד יש גבול, כי מידת החסד יכול לעורר אצל האדם חלישות בהרגשים שלו במקום שצריך להיות חזק, וכמו שמצינו בעריות כ' חסד הוא דהיינו שרוצה להתחסד עם עצמו והערה ואין לו הכח והגבורה לעמוד נגד יצרו, ולכן עריות הוא ממידת החסד של הסיטרא אחרא כידוע, ומשום כך הקב"ה כועס בכל יום שמזה יש כח הגבורה בעולם כדי להרגיז היצר טוב על היצר הרע, וכיון שבימים אלו לא זעם ה', ממילא לא היה כח להם לעצור נגד רוח זנות הבא מכח החסד, ולכן באו למעשה דזנות עם בנות מואב, ופינחס בקנאות שלו העמיד את מידת הגבורה ולעצור הרוח זנונים שעבר עליהם, וזה מה שפרש"י בקצפו את הקצף שהיה לי לקצוף דהיינו לעורר מידת הגבורה לעצור ולהגביל את מידת החסד.

בְּקִנְאוֹ אֶת קְנָאָתִי בְּתוֹכִי:

יש לדייק מהו "בתוכי", וכתבו הספרים לבאר הענין שאף שפינחס היה קנאי ולוחם מלחמת ה' מכל מקום נשאר בתוכו, דהיינו ביחד עם כלל ישראל ובאהבתם, ומספרים על הרה"ק מאפטא ז"ל שפעם אחת באו אליו איזה עסקנים ורינו על איש א' שהוא רשע ופושע, וצריכים לקללו, ולהוציאו מן הכלל, והרבי לא רצה בשום אופן, אמרו לו רבי! הלא חז"ל אמרו "קנאי פוגעין בו", השיב לו הרבי יש שני פשטים בזה, א' כפשוטו, ב' מלשון תפילה כמאמחז"ל אין פגיעה אלא לשון תפילה כמש"כ אל תפגעו בי, לפעמים צריך להיות הדרך לקנאות ע"י תפילה שיחזור החוטא בתשובה.

זְמַרְי בֶּן סְלוּא נְשִׂיא בֵּית אֲבִי לְשִׁמְעוֹנִי:

בספר הפרשיות הביא זקס המדרש שזמרי בן סלוא היה שלומיאל בן צורישידי, שהקריב קרבן הנשיאים לשבט שמעון, וביחד עם משה מנה את הפיקודים הראשונים, והוא היה ג"כ שאול בן הכנענית בנו של שמעון בן יעקב, לפי"ז היה הוא מן השבעים נפש שירדו עם יעקב למצרים, ולפי החשבון היה זקן מופלג יותר ממאתים וחמישים שנה, [210 שנה במצרים 40 שנה במדבר], והוא היה ניצל מכל הפורעניות שקרה במדבר ולא נכשל כלל בחטא העגל או במתאוננים ולא במרגלים או בעדת קרח, וכאן נכשל אותו זקן שעד כה היה צדיק, בחטא גרוע ביותר, וזה בא להורות גודל הכח של ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם, כי המלחמה על שמירת העיניים הוא מלחמה תמידי עד הסוף.

תחילת פרשה זו היא המשך מפרשה האחרונה ששם סיפרה התורה המעשה שעשה פינחס, ויש לבאר למה חילקו התורה לשני פרשיות, ומי הרה"ק מקולי ז"ל משום שאין ממהרין לשלם שכר על הקנאות, ומקודם יש לברר האם היתה כונת הקנאי באמת לשם שמים בלי נגיעות, ואח"כ משלמין השכר, לכן בין המעשה שעשה פינחס לבין נתינת השכר יש כאן הפסק של פרשה כדי ליתן ריוח להתבונן על המעשה שעשה.

"פינחס", בזה"ק איתא שלכך נכתב בי' שנתוספה לו הי' על שקנא קנאה זו, וכיון שע"י מעשה זו פרחו נשמתו הוסיף לו הקב"ה אות י' שהיא אות של עוה"ב [במאמר חז"ל בי"ה ה' צור עולמים עוה"ז נברא באות ה' ועוה"ב באות י']. ולכן נכתב י' קטנה כי נכנס בו נשמות נדב ואליהו שעדיין לא באו לתיקונם להיכנס לעולם הבא לגמרי. זילקוט לאזני איתא יוד זעירא בגימ' ש"ה, וזה מספר כהנים גדולים בני פינחס עי' תס' יומא ט זבחים ק"א.

פִּינְחָס בֶּן אֱלֵעָזָר בֶּן אֶהֱרָן הַכֹּהֵן הַגֵּיבֹר אֶת זִמְמֵי מַעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

פרש"י לפי שהיו השבטים מבזים אותו ראו בן פוטי זה שפיטם אבי אמו [יתרו] עגלות לע"ז, לפיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרן, והקשו המפרשים מה מועיל שהכתוב יחסו אחר אהרן הלא הכל יודעים שהוא נכד יתרו וזה מציאות שאי אפשר לשנות, ובפשטות י"ל שהתורה מעיד שהמעשה שעשה נלקח מהמידות של אהרן ולא מהמידות של יתרו, וזמנך חכמה כתב להסביר שפינחס עשה שני דברים, א' הרג איש מישראל לנקום כבוד ה' שלא יהא מחולל, ושלא יהא כל אחד הולך ועושה לעצמו מה שהוא רוצה, ב' הפקיר עולם הבא שלו, כי הוא היה מאבד עצמו לדעת, דהא קי"ל בסנהדרין דף מ"ד. דזמרי הי יכול להציל עצמו ולהרוג את פינחס מדין רודף, מ"מ פינחס היה מוכן לכך לטובת כלל ישראל, והנה מידה הראשונה לקח מאביו אלעזר שהוא היה נשיא נשיאי הלוי ועמד בראש בני לוי בשעה שלחמו עם בני"י שחטאו בחטא העגל כשאמר משה "מי לה' אלי", והמידה השניה להפקיר עצמו בשביל כלל ישראל, לקח מאהרן הכהן שעשה העגל ואמר מוטב יתלה החסרון בי ולא בבני ישראל, וזה העיד התורה שהיה א' בן אלעזר במידת הקנאות, ב' בן אהרן שהיה מוכן למסור נפשו הרוחני בשביל כלל ישראל. ועי' העמק דבר פרשת תצוה [דף תקפ"א בחדש]

עוד צרש"י הנ"ל, שהשבטים אמרו למשה בת מדין מי התיר לך, ולכאורה טענתם היתה אם אתה מותר ליקח גיורת מותר לזמרי ליקח גויה, ולכאורה זה טעות גדול דאין מדמין גיורת לגויה, ועכצ"ל שהם חשבו שמה רבינו צריך להחמיר על עצמו שלא ישא גיורת ג"כ, וכיון שהוא לא החמיר הם יכולים להקל עוד יותר, וכתב החת"ס שבזה אפשר להבין הפסוקים בפרשת ואתחנן: לא תוסיפו על הדבר וגו' עיניכם הרואות אשר עשה ה"א לבעל פעור וגו', לכאורה שני הדברים אין להם שום שייכות דמה ענין בל תוסיף לחטא של בעל פעור, אבל לפי הנ"ל א"ש שהם טענו שמה רבינו צריך להחמיר גם על גיורת, וכיון שהוא לא החמיר גם הם לא יקפידו על עיקר הדין מליקח גויה, לכן אמר משה אל תוסיפו על הדבר אשר ציוה ה' בחומורות יתירות שאין להם שום פירוש, כי עיניכם הרואות מה שקרה ע"י מה שחשבתם שיש לעשות חומרא, התוצאה מזה שנעשה ענין של בעל פעור, לכן מסיים הפסוק ואתם הדבקים בה"א אם דבקים בתורה שהוא המורה דרך מה לעשות אזי חיים כולכם היום.

ודוגמא לזו מצינו ג"כ אצל חוה שהחמירה אפילו על נגיעה עץ הדעת, וכיון שהנחש דחפה ונגעה בעץ הדעת וראתה שלא קרה כלום ממילא נכשלה ונתרפה ידיה גם באכילת עץ

ואל יאמר אדם זה אינו נוגע לי כלל, אלא יש ליקח לימוד מאותו זקן שנכשל בעבירה חמורה של עריות, ומשום כן מצינו ביום הקדוש שקורין במנחה פרשת עריות להורות שאף ביום שהאדם מתקדם ונעשה כמלאך, אעפ"כ יש לו ליהזר בעון העריות שלבו של אדם מושכו לכך.

לכך אמור ה'נותן לו את בריתי שלום:

אמרו חז"ל "בדין הוא שיטל שכרו", ויש כמה פשטים לזה, הכתב סופר כ' דבאמת שכר מצוה בהאי עלמא ליכא והטעם שמי יודע אם הוא ישאר בצדקותו וכשיקבל שכר בעולם הזה יבעט בשכרו כמש"כ וישמן ישורון ויבעט, שע"י מה שיש לו הרבה יעשה מה שלבו חפץ, אמנם ביומא דף פ"ז. איתא כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו, וכיון שפינחס זכה לזכות הרבים להצילם מעונש חמור, לכן בדין הוא שיטול שכרו כי אין לחוש שהוא יכשל עוד.

חמיוסי הכי"ס כתב דהטעם ששכר מצוה בהאי עלמא ליכא כי באמת אין האדם עושה כלום בלי הכח המחיה של הקב"ה, כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל, ובודאי צריך לעשות רצון הבורא המחיה אותו, אמנם כתיב ולך ה' החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו, הקב"ה מחשיב את הדבר כאילו האדם עשה כן מעצמו, וזה רק בעולם הבא לאחר שעושין חשבון על מעשה האדם, אבל בקנאין פוגעין בו שהלכה ואין מורין כן נמצא שאין כאן ציוה מהקב"ה לעשותו ואינו מחוייב לעשותו, ואעפ"כ פינחס עשה רק למען הקב"ה וכלל ישראל, נמצא שמגיע לו שכר בעוה"ז, כי עשה דבר שאינו מחוייב בכלל לעשותו.

או יאמר הטעם שאין משלמין שכר בעוה"ז כי עולם הבא הוא נצחי ושכר של מצוה הוא ג"כ נצחי משא"כ בעולם הזה שהכל עולם עובר כחלום יעוף, לא שייך ליתן שכר על דבר הנצחי, אבל לפי מה שאמרו חז"ל פינחס זה אליהו, וחי לנצח ממילא מגיע לו שכר כיון שאצלו עוה"ז הוא נצחי, ולפי הזוה"ק שבשעה שפינחס הלך להרוג את זמרי פרחו נשמתו ונכנסה בו נשמת נדב ואביהוא, נמצא שכבר הלך לעולמו, וממילא היה יכול לקבל שכר, ומאזוני אלמו"ר ז"וק"ל שמעתי שלפ"י מובן למה נכתב שלום בו' קטיעה דהוי כאילו נכתב שלום, שהיה השכר שלו בשלימות כיון שכבר מת מן העולם והגיע לו השכר בשלימות.

"שלום" ו' קטועה, רמז שפינחס זה אליהו ובשעה מקומות נכתב אליה חסר ויעקב נטלה ממנו כמשכון כמבואר ברש"י עה"פ וזכרתי את בריתי יעקוב, ולכן הו' רמז לששה המקומות נקטעה, אליהו הנביא יש בו שם הוי"ה כסדרן, ולכן ניטל ממנו הו' ונותר בשמו רק שם י"ה דיו לעבד שיהא כרבו בעולם הזה שאין שמו שלם.

והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם:

בעירובין דף ס"ג. איתא כל המורה הלכה בפני רבו נענש בג' עונשים, א' נשיכת נחש, ב' יורד לשאול בלא בנים, ג' מורדין אותו מגדולתו, והגמ' שם מביא פסוקים לכך, והנה המתנגדים של פינחס אמרו שהוא הורה הלכה בפני משה רבו, בזה שעשה מעשה קנאות כנגד זמרי בלא הוראת משה רבינו, לכן אמר לו הקב"ה, ג' דברים כנגד ג' דברים הנ"ל, א' הנני נותן לו את בריתי שלום, וכ' ונתתי שלום בארץ והשבתי חיה רעה מן הארץ, דהמשמעות של שלום הוא שלא יזוק ע"י חיות רעות ומזיקות, ב' והיתה לו ולזרעו אחריו וגו' דהיינו שיהיה לו בנים, ג' ברית כהונת עולם שלעולם ישאר בגדלותו, ובזה הוכיח הקב"ה צדקת פינחס.

פינחס זה אליהו, נראה שיש בזה קשר שמלינו צמדק (הובא ברש"י וברד"ק מלכים א' י"ח) שהפר של בעל לא רצה ללכת וטען טענות חזקות ואליהו אמר לו ששם שמים יתקדש על ידו, והבעל אמר שבועה שלא אילך עד שתמסרני בידם, ויש להבין כל השקלא וטריא בין הפר לאליהו, ונראה שהיכן שעושים דבר חידוש כגון הלכה ואין מורין כן או הקרבה חוץ לביהמ"ק כגון אליהו בהר הכרמל שמצואר צמז"ס הלכות מלכים שהוראת שעה ע"י נביא מוחזק מותר, וגם ההקרבה של פר לבעל שבעצם הוי הקרבה לע"ז שחייבין מיתה ונעשה הפר אסור בהנאה, שלכאורה גם בזה היתה הוראת שעה, וזה כולל ההיתר של אליהו למסור לידם, אבל צריכים לשאול מקודם כמו שעשה פינחס ששאל למשה אף שקיבל כבר שקנאין פוגעין בו, אבל צריכים לברר אם יש כאן קנאות אמיתי עד שמשה אמר לו ליהו פרוונקא, וכן הפר לא רצה לילך מעצמו עד שאליהו מסרו להורות שזה בידו דוקא,

משה רצה שבניו [שהיו נושאי הארון כמצואר צמ"ע מפלאו] ימלאו מקומו, וכתב חז"ל בפני דוד שיש בזה גדלות משה שאע"פ שזה היה רצונו וזה טבעי שאב ירצה שבניו ימלאו מקומו, מכל מקומו ביטל רצונו מפני רצון הקב"ה, וזה יותר גדלות ממי שאין לו רצון כלל, משה רבינו "איש האלקים" שהיה איש כמצואר צוהמה"ק פרשת וזאת הברכה, וביארנו בכמה מקומות שמשה היה לו בטבע מידות שהיו צריכים לעבוד עליהם, אעפ"כ ביטל רצונו באופן של עין יפה לסמוך את דתי ידי על יהושע, נמצא שרש"י שפירש שמשה רצה בניו יש בזה גדלותו של משה, וכן מצינו בפרשת קרח בפרש"י שמשה אמר לעדת קרח על הכהונה גדולה "גם אני רוצה בכך" שכן היה לו רצון אמנם ביטלו לגמרי מפני רצון הקב"ה.

ויהי אחריו המגפה ויאמר ה' אל משה וגו' שאו את ראש כל עדת בני ישראל:

ופרש"י "משל לרועה שנכנסו זאבים לתוך עדרו והרגו בהם והוא מונה אותם לידע מנין הנותרות", והדבר צריך ביאור למה הוצרך לומר משל, כי בדרך כלל המשל מסביר דבר הבלתי המובן, ולמה לא היה יכול לכתוב בפשטות שאחר המגפה רצו לדעת מנין הנותרות, כמו שהיה כותב המספר במגפה, ועוד יש להבין שבפרשת כי תשא במצות מחצית השקל כ' רש"י ג"כ ענין המנין אחר חטא העגל במשל אבל שם המשל שונה מכאן, ששם כ' רש"י בתחילת הפרשה וז"ל: משל לצאן החביבה על בעליה שנפל בה דבר ומשפסק אמר לו לרועה בבקשה ממך מנה את צאני ודע מה נותרו בהם להודיע שהיא חביבה עליו, הנה יש כמה שינויים, א' למה הזכיר במשל השני ענין החביבות שני פעמים, ובמשל שלנו לא הזכיר כלל ענין החביבות, ב' למה אצלינו כ' שנכנסו זאבים, ושם הזכיר שנפל בה דבר, ג' אצלינו הרועה מונה מצד עצמו בלי ציווי הבעל, ושם בעל הבית אומר לרועה שימנה, וכ' הגה"ט האלמו"ר מוהרמ"מ מליוצאוויטש ז"וק"ל ביאור נפלא בשני המשלים שהכל מזוייק מאוד, דיש חילוק גדול בין חטא העגל לחטא בעל פעור, כי בחטא העגל לא היה משה בכלל שם שהיה בשמים, ולא היה לו אפשר לעשות כלום שלא יעד מזה, וגם כל החטא היה להורות תשובה לרבים כמבואר בחז"ל, משא"כ בבעל פעור שמשה רבינו היה שם ולא עצרם מיד, וגם ראה החטא של זמרי ונשתכחה ממנו הלכה [מכמה טעמים סיבב כן הקב"ה וכמבואר ברש"י סו"פ בלק כדי שיקבל פינחס שכרו], וכיון שכן היה משה לפי מדרגתו הגדולה קצת גורם שקרה המגיפה, ולכך הוצרך משל לבאר למה הוצרך למנות כאן אחר

לע"נ

הרה"ח ר' דוד אליהו בן הרה"ח ר' יוסף חיים גרינוואלד זצ"ל

לע"נ

הרה"ח ר' בנימין בייניש בן הרה"ח ר' ישראל וזנבניץ זצ"ל

לכך, אבל כיון ששמע שגם צלפחד שבחטאו מת, ואעפ"כ הקב"ה הקפיד שיהיה לו מוריש, חשב שגם על עצמו מגיע יורש.

את הכנש' אהוד תעשה בבוקר ואת הכנש' השני' תעשה בין הערבים וגו' ואת הכנש' השני' תעשה בין הערבים כמנזח הבוקר:

יש לדייק על מה ששני פעמים חזר על הכנש השני, וביאר הרה"ק הסך שלום מצעלזא ז"ל שהכהן שהקריב את קרבן תמיד בשחר הביא עמו שני הכנשים והתפלל אל ה' ששני הקרבנות בין בבוקר ובין של בין הערבים, יעלו ויבואו לרצון לפני הקב"ה, אבל כשהביא את בין הערבים שוב התפלל על השני, והוא דוגמא מה שאנו אומרים בכל יום שתצילנו היום ובכל יום, וגם מורה על מה שבבחרתו יש להתפלל על ימי זקנותו אבל גם בזקנותו אל ייתאש מן התפילה.

בפרשת הקרבנות של סוכות ביום א' וביום ב' וביום ד' כתיב "שעיר עזים אחד לחטאת", וביום ג' וביום ה' וביום ו' וביום ז' כתיב "ושעיר חטאת אחד", וכתיב הג"א להסביר כי בזוה"ק מבואר ששעיר זה עשוי כמש"כ בעשיו שהיה איש שעיר, וישמעאל נגד שעיר עזים, עזים מלשון עזות ידו בכל ויד כל בו, והם ראשי האומות, וכיון שיש שבעים קרבנות נמצא 35 לכא"א, והנה ביום א' היה 13 וביום ב' היה 12 וביום ד' היה 10 סך הכל 35, וכן ביום ג' היה 11 וביום ה' היה 9 וביום ו' היה 8 וביום ז' היה 7 נמצא סך הכל 35, לכן נחלקו 35 לכא"א בחצי כ' שעיר כנגד עשוי ובחצי כ' שעיר עזים כנגד ישמעאל.

החזוה הקדוש מלוצ'ין אמר הג' שבתות של בין המצרים הם כנגד השלש רגלים, ורמז לג' הפטרות, השבוע הראשון דברי ירמיהו כנגד פסח שהדיבור היה בגלות ואח"כ נעשה פה סח ענין סיפור יציאת מצרים כידוע, השבוע השני שמעו דבר ה' בית יעקב כנגד שבועות שאמרו ישראל נעשה ונשמע, לאחר שמה אמר להם כה תאמר לבית יעקב, ושבת חזון בהפטרה כ' ונותרה בת ציון כסוכה, סוכה גם מלשון ראייה וחזון משלון שהכן סוכין ביופיה, שהכל רואים ומצפים הגאולה קרובה לבוא.

ברגשי כבוד והערצה נשגר בזאת ברכת מזל'א טבא מעומקא דליבא אל מעלת האי גברא יקירא, בעל מעשים נפלאים וכבירים, איש חמודות יקר שבערכין, אהוב למעלה ונחמד למטה, כבוד ידידנו, הרה"ח ר' בצלאל מזל'ו הי"ו

ואביו איש החסד, כביר המעש בפעולותיו למען הכלל והפרט. המאיר את העולם באורו ומטיב לבריות הרה"ח ר' מאיר מזל'ו שליט"א לרגל השמחה השרויה במעונו בלידת בנו/נכדו שיחי' בשעטו"מ ובמזל"ט יהא רעוא מן קדם אבוהון די בשמיא שיזכה לגדול לתורה ולחופה ולמעשים טובים ויזכו הוריו לראות רב נחת דקדושה מכל יוצ"ח במידה מרובה וגדושה מתוך חדווה והרחבת הדעת ומתוך בריות גופא ונהורא מעליא לטובה ולברכה, אכ"ר

המגפה משל לרועה פ"י משה רבינו שנכנס זאב לעדרו, ואינו דומה לחטא העגל שנפל שם דבר שאין הבעה"ב או הרועה אשמים בזה כי דבר מן השמים כמו חטא העגל שהיה מן השמים, אבל כאן נכנס זאב והיה לו להשומר לשומר שלא יבוא זאב, וכן היה משה צריך להיות עומד על המשמר שלא יכנס בנות מואב אצל בני ישראל, ולכן הרועה מונה כדי שיתקן וישלים מה שגרם ההיזק לבעה"ב, ואין כאן ענין חביבות כי עשו חטא חמור מאוד, ולכן בחטא העגל הקב"ה מנה אותם שהוא גרם לכל זה והיה ענין חביבות שלא היו ראוים לאותו מעשה, משא"כ כאן שמה הוצרך לתקן מה שגרם כל הענין, ואכן תיקן זאת כדלהלן בתלמידי ר"ע.

צ'ור את המדי'נים וגו':

איתא צסה"ג שהאנשים שמתו במגיפה אחר מעשה פעור ומספרם ארבעה ועשרים אלף, נתגלגלו לכ"ד אלף תלמידי ר' עקיבא כמבואר בגמ' נדרים, וי"ל הטעם שנתגלגלו דוקא לזה, כי הספה"ק כ' שאין היריהורי זנות מצוי אלא בלב פנוי מתורה, כי השמירה הכי טובה נגד היצה"ר של עריות הוא דוקא לימוד תורה"ק בעיון רב [ע"י צספר טהלת הקודש שהביא הרבה מקורות מדברי חז"ל לזה], לכן נתגלגלו דוקא לתלמידי ר' עקיבא שהיה שורש תורה שבע"פ [ע"י פרי צדיק על ל"ג בעומר מש"כ בזה], ואולי יש להוסיף שלכן לא נהגו כבוד זב"ז כמבואר במס' יבמות ס"ב. שידעו שתיקונם הוא לתקן חטא הזנות ולזה צריכים מידת הגבורה כנ"ל וכשיש מידת הגבורה יותר מדי אזי בא למצב של חסרון חסד ולא נהגו כבוד זב"ז.

לאזני משפחת האזני':

כ' רס"י אומר אני שזה משפחת אצבון, ויש להבין למה שינוי שמם, וכתב בשלה"ק עפ"ד הגמ' כתובות ה. מפני מה אצבעותיו של אדם דומות ליתידות, שאם ישמע אדם דבא שאינו גגון יניח אצבעותיו באזניו, והנה שבט גד היו שכנים לשבט ראובן ושמעון, ושניהם נכשלו, שבט ראובן במעשה קרח ושבט שמעון במעשה זמרי, ואעפ"י"כ לא נכשלו שבט גד בזה, כי לא רצו לשמוע דברי ריב וליצנות וכדומה, ונתנו אצבעותיהן בתוך אזניהן שלא ישמעו, לכן נקראו בני גד בשם "אצבון", לרמז על האצבע שהשתמשו בהן כדי לעשות פעולה לטובה, אבל לאחר שמתנו קרח וגמרי ובני ישראל עשו תשובה, והיו יכולים להסיר אצבעותיהן מהאזנים, ועכשיו נקרא בשם "אזני" דהיינו אוזן בלי אצבע בתוכו, כי לא היה עוד צורך בכך.

ויקרב משה את משפטן לפני ה':

בספר תורה נכתב הן ארוכה רבתי [דהיינו יותר גדול משאר ה' סופי], וליתא צמלך הטעם שבשעה ששמע משה שאמר לו ה' תן נחלת צלפחד לבנותיו אמר הגיע השעה שאתבע את צרכי שירשו בני גדלותי, וביקש יפקוד ה' אלקי הרוחות איש על העדה, לכן בשעה שהגיש משה את משפטן, והיה אפשר לחשוב שמה היה לו נגיעה אז שיתבע עבור בניו, לכן העיד התורה שזה היה משפטן של בנות צלפחד ולא חשב על עצמו כלל, ורק אחרי שהקב"ה הודיע ענין צלפחד חשב על עצמו, והטעם שלא שאל אחר ששמע בכלל ענין של נחלה, כי משה האיש עניו חשב שאין מגיע לו שבניו ירשו אותו כי אינו ראוי

לע"נ

הרה"ח ר' פינחס בן הרה"ח ר' בנימין ביינוש וזנב"ל

אשר הלך לעולמו לאחר שהזדכך ביסורים קשים וקבלם באהבה בשב"ק פ"ר שמיני לסדר 'בקרובי אקדש' - בו ניסן תשע"ז

